

dernäst högre och så vidare, så att i den lägsta graden alla de öfriga ingå såsom omedvetna förutsättningar; samt att slutligen hvarje lägre empirisk kunskapsart måste fattas såsom ett material, uti och medelst hvilket den högre får sitt förverkligande, liksom hela det empiriska förnimmandet är material och medel för det rationellas framträdande i sinneverlden. Och om slutligen en sammanfattning skulle göras af hvad i det föregående blifvit afhandladt om den menckliga kunskapen i dess helhet och dess särskilda grader, så har det visat sig: att, då kunskap är förnimmande af ett verkligt såsom begrepp eller enhet i och af en mångfald af tankebestämningar, och då intet annat kan framträda såsom en sådan enhet, än den sig sjelf tänkande eller subjektet, samt då det verkliga är det, som är allt hvad det kan blifva, eller är i alla afseenden bestämdt, kunskap sålunda är förnimmande i begreppsform eller begreppet om subjektet sjelft såsom ett i alla afseenden bestämdt förnimmande, d. v. s. ett bestämdt sjelfmedvetande eller person; att vidare, då kunskapens möjlighet genom tänkbarheten af begreppet person i nämnda betydelse ådagalagts, den sanna kunskapen derföre